

**Інститут світової політики
презентує**

ТОП-10 ЛОБІСТІВ УКРАЇНИ У СВІТІ – 2014

Київ

2015

Топ-10 лобістів України у світі — 2014

Інститут світової політики всьоме презентує щорічний рейтинг «ТОП–10 лобістів України». Але в деякому сенсі рейтинг за 2014 рік, який традиційно базується на експертному опитуванні українських та закордонних експертів, унікальний. Вісім з десяти імен, які присутні у цьогогорічній десятці, фігурують в ній вперше (серед двох, які втримались з попередніх рейтингів — лише Даля Грібаускайте та Карл Більдт). Постійні переможці нашого рейтингу — брати Клички, Александер Квасьневські, Віктор Пінчук, Штефан Фюле — у цьому році до ТОП-10 не потрапили. Попри те, що формальні критерії оцінювання залишились незмінними:

- постійне залучення до української тематики на міжнародному рівні;
- промотування України з міжнародних трибун: під час міжнародних конференцій, на шпальтах закордонної преси тощо;
- постійне сприяння європейській інтеграції України.

Однак, зважаючи на анексію Криму та війну Росії проти України на Донбасі, очевидно, з'явився ще один неформальний критерій — публічне відстоювання позицій України на міжнародній арені в дипломатичній, інформаційній та інтелектуальній війні, ініційованій Росією. І саме він став визначальним у голосуванні експертів, яке традиційно відбувалось оцінюванням за десятибальною шкалою. За результатами відповідей 45 експертів перемогла президент Литви Даля Грібаускайте, яка, можливо, найбільш однозначно і найбільш гучно заявляла про свої позиції.

Цьогогорічний рейтинг унікальний тим, що до нього вперше не увійшло жодного представника традиційного лобіста України за кордоном — Польщі. Натомість, увійшло чимало представників Сполучених Штатів і, зокрема, відразу два

сенатори — Джон МакКейн та Роберт Менендес. Абсолютно виправданою, на наш погляд, є поява канцлера Німеччини Ангели Меркель. Досить несподіваним є дебют прем'єр-міністра Канади Стівена Гарпера.

Показовим також є те, що з громадян України до рейтингу потрапив лише президент Петро Порошенко. До речі, цікаво, що за нього віддали голоси переважно закордонні експерти, опитані ІСП. Вперше у нашому рейтингу також фігурують Джордж Сорос і Тімоті Снайдер, який задавав тон у протистоянні з Росією на міжнародному інтелектуальному фронті.

Дуже важливо звернути увагу на те, що фактично всі переможці нинішнього рейтингу — це особи, які не отримують винагороду за те, що промотують та відстоюють інтереси України. Саме тому в англійському варіанті рейтингу ми називаємо їх промоутерами України, а не лобістами. В українському варіанті цілком логічно було б позиціонувати їх як «безкоштовні лобісти» України. Тішить, що перелік українофілів міжнародного рівня, які відстоюють інтереси та достойне місце України в європейській спільноті, не обмежується десяткою переможців: експерти загалом назвали імена 93 осіб, які ми, безперечно, зараховуємо до міжнародної сотні України за кордоном.

Також важливо зауважити, що наш рейтинг передбачає визначення конкретних персоналій. Цілком ймовірно, що якби ми допускали голосування за колективні образи, переможцем став би свідомий українець, який жертвуючи своїм добробутом, комфортом і навіть життям робить все можливе для того, щоб Україну нарешті перестали сприймати у світі як малу Росію і дали змогу українському народу грати першу скрипку у визначенні майбутнього України.

1

Даля Грібаускайте,
Президент Литви

275 балів

2

Карл Більдт,
*Міністр закордонних справ Швеції
(2006-2014), член Наглядової Ради
Інституту світової політики*

255 балів

3

Джон МакКейн,
*сенатор, кандидат у президенти США
від Республіканської партії (2008)*

216 балів

4

Тімоті Снайдер,
*американський історик, професор
Єльського університету*

165 балів

5

Петро Порошенко,
Президент України

157 балів

6

Ангела Меркель,
Канцлер ФРН

154 бали

7

Джордж Сорос,
засновник фундації «Відкрите суспільство», міжнародний філантроп

150 балів

8

Джозеф Байден,
Віце-президент США

129 балів

9

Роберт Менендес,
*сенатор США,
член Демократичної партії*

123 бали

10

Стівен Гарпер,
Прем'єр-міністр Канади

107 балів

1

Даля Грібаускайте,

Президент Литви

275 балів

Якщо Євромайдан для українців став символом відстоювання гідності всередині країни, то Даля Грібаускайте стала для українців своєрідним символом відстоювання гідності на міжнародному рівні. Тому що одна справа, коли на місце Росію здатні поставити світові потуги, інше — маленька Литва. Завдяки Грібаускайте Литва продемонструвала, що залежність від російського газу не є геополітичним вироком. Так само вироком не є налагоджені торгівельні відносини з Росією. Це при тому, що за деякими оцінками, Литва вважається країною, яка найбільш в ЄС страждає від нинішніх санкцій з розрахунку на душу населення. Даля Грібаускайте — це такий собі симбіоз європейського політика та «сильної руки». Симбіоз, який дуже привабливий для українців. Дивним чином збіглося, що її заяви завжди кореспондуються з тим, що хочуть чути українці. Санкції ЄС? Важливі, але запізнілі та недостатні. Військово-технічна допомога? Литва готова надати. Польоти російських літаків навколо країн Балтії? Це демонстрація не потуги Росії, а дурості. Зустріч з Путіним? З ним нема про що говорити, поки Росія не змінить політику, бо поки що вона поводитися, як терорист.

2

Карл Більдт,

Міністр закордонних справ Швеції (2006-2014), член Наглядової Ради Інституту світової політики

255 балів

Карл Більдт не вперше в десятці лобістів України — експерти і раніше високо оцінювали його зусилля на українському напрямку. Утім, так високо — аж на другу позицію — йому піднятися не вдалося. Вісім років, упродовж яких Більдт очолював зовнішньополітичне відомство Швеції, були відзначені радикальним підйомом інтересу Стокгольма до українських питань. За великим рахунком пріоритетність України для шведських еліт можна пояснити насамперед персональним авторитетом пана Більдта, його особистою зацікавленістю в підтримці Києва. Завдяки його старанням Швецію відносять до трійки традиційних союзників України — на рівні з Польщею та Литвою. Більдт — яскрава особистість; досить відвертий як для дипломата — давалося взнаки те, що він мав не дипломатичний, але політичний бекграунд. Більдт — справжня зірка цифрової дипломатії: був першим, хто на вищому рівні написав електронного листа тодішньому президенту США Біллу Клінтону; став найпопулярнішим міністром у Твіттері. Один його твіт по Україні на 100 з лишком знаків мав більший резонанс, ніж найдовші «глибоко стурбовані» заяви

3

Джон МакКейн,

сенатор,
кандидат у президенти США
від Республіканської партії (2008)

216 балів

від імені всього Європейського Союзу. Попри те, що Більдт залишив торік уряд, Україна залишатиметься в його полі зору — цього разу завдяки Інституту світової політики: із грудня 2014 року экс-міністр входить до Наглядової Ради нашого аналітичного центру.

Події Євромайдану відкрили нове дихання у американського сенатора Джона МакКейна у боротьбі за свободу й демократію в регіоні. Після відходу від влади в Грузії Саакашвілі та приходу до влади в Україні Януковича МакКейн помітно втратив драйв й інтерес до регіону. Втома від України і розчарування політикою Києва, утім, відчувалась у розмовах експертів ІСП з МакКейном ще раніше: в останні роки президентства Ющенка, коли протиріччя між президентом та прем'єром стали хронічними і девальвували у Вашингтоні всі надії на успіх пост-помаранчевої «молодої демократії». Проте, очевидно, що роки розчарування лише акумулювали у МакКейна енергію для тріумфального повернення до справ регіону. Судячи з третього місця у нашому рейтингу йому це вдалось. На фоні не завжди виразної позиції Демократичної адміністрації Білого Дому Джон МакКейн став уособлювати зразкову модель поведінки Сполучених Штатів щодо України — безапеляційну до будь-яких переговорів з Путіним. Дарма, що рівень відповідальності у Барака Обами та у Джона МакКейна зовсім різний. І дарма, що деякі кроки багаторічного сенатора (як-то виступ на Євромайдані) цілком можуть викликати сумнів з точки зору найбільш ефективного методу підтримки України, враховуючи демонізацію США у конфлікті навколо України у багатьох країнах світу. Окрім візитів, заяв та лобіювання відповідного законодавства у Конгресі США, МакКейну належать і дуже дотепні й надзвичайно популярні реакції на ті чи інші рішення Росії. Скажімо, його твіт про те, як він жалкує, що не зможе провести відпустку у Сибіру внаслідок заборони його в'їзду до Росії. Чи характеристика Росії як країни-бензоколонки. Саме фігура МакКейна багато посприяла розвитку стереотипу, що по-справжньому подбати про інтереси України й покарати Росію у Вашингтоні спроможні тільки республіканці. Хоча навіть факт присутності у нашому рейтингу демократа Роберта Менендеса свідчить про недосконалість такого підходу.

4

Тімоті Снайдер,*американський історик, професор
Єльського університету***165 балів**

Поява цього року у першій десятці — а точніше, навіть п'ятірці — професора Єльського університету, відомого історика Тімоті Снайдера стала приємною несподіванкою. Ще рік тому професор Снайдер, який є автором кількох монографій з української історії, був відомий переважно лише у вузькому колі істориків та шанувальників історичної літератури. Між тим, саме з його книжок та лекцій чимало людей на Заході черпають свої знання про Україну та її історію. Володіючи неперевершеним даром оповідача, він відкрив західній публіці «нову Україну» — велику державу з давньою та трагічною історією. Для нього українська історія є невід'ємною частиною європейської, а українці — типово європейською нацією. Його остання книга «Криваві землі: Європа між Гітлером і Сталіним», лівова частка якої присвячена Україні, вже стала бестселером і перекладена 12 мовами. Багато закордонних міністрів та політиків у розмовах з експертами ІСП апелювали саме до цієї книги, розмірковуючи про ті чи інші процеси в історії України.

2014 рік продемонстрував, що Україна для професора Снайдера є не лише предметом наукового зацікавлення. Одним з перших з-поміж західних інтелектуалів він почав активну кампанію на підтримку України. Чудово орієнтуючись у внутрішньо українській ситуації, з початком російської анексії Криму Снайдер опублікував низку статей в «Нью Йорк Таймс», в яких викривав російську пропаганду та закликав світ об'єднатися для захисту демократичної України. Уже в травні професор Снайдер перейшов від слів до дій та ініціював у Києві масштабну конференцію «Україна: мислимо разом», в якій взяли участь понад понад 30 провідних інтелектуалів з України, Росії, США, Франції, Німеччини, Польщі та інших країн. Ця зустріч, що відбувалася на фоні загрози повномасштабної російської агресії, засвідчила існування потужної інтелектуальної коаліції, яка готова допомагати українцям у їхній боротьбі за незалежність та європейське майбутнє. Професор Снайдер залишається «авторитетним голосом» України на Заході, який не дозволяє забути західним оглядачам, що у цьому геополітичному протистоянні є такий потужний гравець як український народ. Понад те, він першим чітко дав зрозуміти: війна сьогодні йде не лише на виживання України, але й на виживання Європейського Союзу, і дуже шкода, що в самому ЄС це досі багато хто не розуміє.

5

Петро Порошенко,
Президент України

157 балів

У 2014 році Україна диктувала глобальний порядок денний. Логічно, що в цій ситуації президент був в епіцентрі світової уваги. Присутність глави держави в цьому рейтингу — нехай навіть і біля його «екватора» — свідчить, що спостерігачі оцінюють зусилля Порошенка досить високо (до попередніх рейтингів лобістів українські політики взагалі потрапляли нечасто). Важливо, проте, зауважити, що найвищі бали Президент отримував не стільки від українських, скільки від закордонних експертів. Західним спостерігачам, схоже, більше до вподоби раціональний, спокійний підхід Порошенка, аніж українцям, які прагнуть рішучості і часом навіть радикальності. Видно, що Президентові досить комфортно почуватися на зовнішньополітичній ниві — схоже, що з усіх посад, які обіймав Порошенко, йому найбільше імпонувало крісло міністра закордонних справ. Посвячені кажуть, що президент, тому, акумулює всю зовнішньополітичну діяльність в Адміністрації Президента, зводячи роль Міністерства закордонних справ до інформаційного супроводу діяльності глави держави та неофіційного куратора «мінського» процесу. Не під запис Президент любить наголосити на своїх зв'язках з найвпливовішими закордонними лідерами — канцлерку Німеччини він по-товариськи називає просто Ангелою. Він охоче купається в променях слави, користуючись увагою найсильніших цього світу — виступаючи з найвпливовіших трибун планети: як це було під час його промови в Конгресі США (американці справді дуже вибіркові в тому, кому з іноземців дозволяти виступати в своєму законотворчому органі). Навіть російська верхівка в своїх заявах виявляє іронічно-показну симпатію до Порошенка (явно, зумисна ведмежа послуга Кремля українському лідеру). Президент справді добре розуміється на міжнародних відносинах — чи не найбільше з усіх президентів України; знання англійської мови дозволяє вільніше почуватися з колегами з інших країн. Гарна інтуїція, вміння підлаштовуватися під ситуацію і підлаштовувати ситуацію під себе, домовлятися, видно, ставали йому не раз в нагоді, коли Порошенко заробляв свій перший мільйон. Бажання подобатися усім одночасно, утім, може зіграти і злий жарт — своєрідний «ефект Горбачова» (екс-президента СРСР досі люблять на Заході, але не сприймають на батьківщині). Важливо не допустити, щоб комунікація зі світовими лідерами стала пріоритетнішою, ніж комунікація з власними громадянами, особливо на Сході України.

6

Ангела Меркель,*Канцлер ФРН***154 бали**

Ангела Меркель — одна з найбільш суперечливих міжнародних постатей в Україні. Стереотип про Меркель як представника інтересів Путіна у Європі настільки міцно закріпився в мізках не лише пересічних громадян України, але й експертів та політиків, що вони досі неохоче зізнаються — після анексії Криму та дестабілізації Росією ситуації на Донбасі Україні доводиться мати справу з іншою Меркель, ніж вона мала до того. Події навколо України стали каталізатором незадоволення й розчарування, яке накопичилось у німецького канцлера щодо політики нинішнього керівництва Росії як всередині країни, так і зовні. Про те, що переоцінка ролі Меркель у кризі навколо України в самій Україні розпочалась, свідчить сам факт її потрапляння у десятку рейтингу. Але те, що Меркель перебуває лише на шостій позиції є свідченням того, що насправді ця переоцінка знаходиться у зародковій стадії. Адже навряд чи хтось з європейських лідерів зробив стільки для того, аби санкції Євросоюзу проти Росії стали реальністю. І навряд чи хтось може зробити стільки для того, щоб ці санкції залишились в силі і після березня місяця, коли лідери ЄС мають вирішити їх подальшу долю. І навряд чи хтось з міжнародних партнерів може нанести Путіну більший удар, ніж Німеччина і особисто Меркель. І, зізнаймося, навряд чи інший європейський лідер здатен переконливо пояснити українському президенту з прем'єром, наскільки необхідна між ними єдність і наскільки важливі реформи «тут і зараз». Незважаючи на всі спекуляції з приводу готовності Німеччини заключити велику оборудку з Росією за спиною України і до болі образливу характеристику «фрау Ріббентроп», якою досить незаслужено розкидались українці ще півроку тому, орієнтуючись досить часто на вирвані з контексту чи неправильно перекладені заяви канцлера, Меркель дала чітко зрозуміти: великої оборудки не буде. Перебуваючи в Австралії, вона визнала: потрібно готуватись до затяжного конфлікту. Звучить песимістично з точки зору швидкого й сталого миру, але оптимістично з приводу того, що жодної геополітичної оборудки в стилі сучасних Молотова-Ріббентропа за спиною України не буде.

7

Джордж Сорос,
засновник фондації «Відкрите
суспільство», міжнародний
філантроп

150 балів

8

Джозеф Байден,
Віце-президент США

129 балів

Джордж Сорос — із Україною давно; у нашому рейтингу — вперше. Це можна пояснити порівняною молодістю нашого рейтингу — лише сім років, тоді як активність відомого філантропа з підтримки нашої держави випала на буремні 1990-ті. Без сумніву, якби рейтинг лобістів існував двадцять років тому, то, припускаємо, пан Сорос був би його щорічним лідером. Він почав підтримувати громадянське суспільство в Україні, коли на українських прсторах про цей термін ще ніхто і не чув — із далекого 1989 року, коли він створив один із найефективніших на сьогодні Міжнародний Фонд «Відродження». У свої 84 роки він виявляє активність, якій можуть позаздрити наймолодші. Упродовж останнього року пан Сорос чотири рази відвідав Україну. Останній вояж протривав майже тиждень — меценат зізнався, що в жодній країні, де існує його фонд, він не гостював так довго. Небагато іноземців напочатку 1990-х вірили в те, що Україна — всерйоз і надовго. Джордж Сорос не тільки вірив, але і зробив все можливе, аби відбулася Нова Європейська Україна. Усередені 1990-х він пояснив свої зусилля популярною на той час тезою: «Я розумів важливість незалежної і демократичної України. Доки процвітає Україна, не може бути імперіалістичної Росії». Два десятиліття потому ця фраза лунає ще актуальніше. І вже нині відомий друг України наголошує: своїми діями в Україні Росія «кидає виклик Європі». Його ж стаття «Прокинься, Європо», передрукована провідними мас-медіа світу, претендує на те, щоб стати точкою відліку для творення нової ери у відносинах України і ЄС. За умови, що в Євросоюзу знайдеться достатньо людей рівня діячів, присутніх у цьому рейтингу, аби прислухатися до Джорджа Сороса.

Віце-президент США цього року виконував роль зв'язкового між Вашингтоном та Києвом, фактично перебравши на себе ключову комунікацію з українським керівництвом. Протягом року Байден тричі відвідував Україну, незважаючи на те, що трансатлантичні перельоти є для нього далеко не найприємнішим заняттям. Крім того, мав багато телефонних перемовин з українським керівництвом. Його перший візит відбувся ще у квітні, коли за відсутності президента чимало оглядачів ставили під сумнів легітимність пост-революційного керівництва країни, і візит Байдена міг частково сприйматись як елемент легітимізації нової

влади. А ще — можливість превентивного попередження: війна — війною, а реформи починати потрібно негайно. Саме Байдена українці знову побачили в урядовій ложі Верховної Ради під час інаугурації Петра Порошенка. Залучення Байдена до врегулювання українсько-російського конфлікту мало не лише символічне значення. Переговорні здібності Байдена, які неодноразово виручали Білий Дім у переговорах з Конгресом, та вміння налагоджувати контакти з людьми (Байден — класичний виборний політик) перетворили віце-президента на своєрідного «кризового комунікатора» Барака Обами. У Києві віце-президент мав розставити правильні акценти у відносинах України-США, у тому числі розвіяти певні завищені очікування українців щодо допомоги США. Особливо, військово-технічної або ж можливості отримати статус союзника США поза НАТО. У 2014 році українці були частіше незадоволені, ніж задоволені позицією Адміністрації Обами, яка старанно уникала використання таких слів як «агресія» чи «вторгнення». Делікатний підхід Джо Байдена відіграв неабияку роль у згладжуванні протиріч між Києвом та Вашингтоном. 2015 рік стане надзвичайним важливим для Джо Байдена, який нещодавно зізнався, що не виключає можливості позмагатись з Хілларі Клінтон за номінацію від Демократичної партії на президентських виборах 2016 року. При такому сценарії змагання на рівні міжнародного досвіду обох політиків гарантовані теж, і фактор України може стати в якийсь момент досить доречним бонусом.

9

Роберт Менендес,
сенатор США,
член Демократичної партії

123 бали

Сенатор Менендес не просто новачок у нашому рейтингу, а й новачок в українському публічному дискурсі. Як голова комітету Сенату із закордонних справ Роберт Менендес змушений був на початку 2014 року серйозно зайнятися українським питанням. Фактично, його знайомство з Україною розпочалося з чистого аркуша, оскільки попереднього досвіду взаємодії з цим регіоном у сенатора з Нью-Джерсі не було. Можливо, саме ця незаангажованість допомогла йому досить швидко і точно розібратися у ситуації. Слід також відзначити неабияку роль української громади США у цьому процесі, з представниками якої Менендес неодноразово зустрічався. Коли у вересні сенатор-демократ нарешті прилетів до Києва, його риторика була відчутно різкішою, ніж заяви Білого Дому. Менендес закликав посилити санкції

проти Росії та надати Україні зброю, а також назвав російські дії в Україні — вторгненням (invasion). Його відмова вживати евфемізми Білого Дому стосовно подій в Україні, здобула йому повагу і в таборі політичних опонентів — республіканців. Хоча, насправді, з допомогою Менендеса демократи дуже елегантно вибили козир з рук республіканців й позбавили їх монополії з «покарання» Росії та статус справді стратегічних партнерів України. Аргумент Менендеса насправді простий — якщо російська агресія залишиться непокараною, що тоді буде стримувати інші держави від захоплення чужих територій? Менендес став автором Акту на підтримку свободи України, який був ухвалений 11 грудня 2014 Сенатом США. І хоча на підпис до Обама документ потрапив в дещо відко-ригованому вигляді (зокрема було вилучено розділ щодо надання Україні статусу союзника поза НАТО), прийняття Акту на підтримку свободи України стало справжньою перемогою проукраїнського лобі в США. Тепер починається боротьба за його реалізацію. І останні заяви сенатора Менендеса свідчать, що він має намір не збавляти темп.

10

Стівен Гарпер,
Прем'єр-міністр Канади

107 балів

Можливо, Стівен Гарпер і не підтримував би настільки активно Україну, якби в Канаді не існувала найбільша в світі українська громада. Причому, громада, яка повільно і поступово, але все ж таки примусила офіційну Оттаву рахуватись з її інтересами як з важливим електоральним фактором. Тому для Гарпера питання підтримки України не лише питання зовнішньої політики, але й частково внутрішньої. Але факт лишається фактом: Оттава належить до авангарду країн, які надають масштабну підтримку українцям. Канада серед перших припинила співпрацю з Росією у військовій сфері; Канада була набагато рішучішою в покаранні російського істеблішменту за агресію проти України, ніж навіть американці і тим більше європейці; обсяги допомоги Канади для України так само є взірцевими. Відвертість, яку собі дозволяв Стівен Гарпер у спілкуванні з російським президентом, може поконкурувати хіба що з ремарками американської дипломатки Вікторії Нунланд на адресу Євросоюзу: на саміті G20 у Австралії Гарпер особисто попросив Путіна «забратися з України» в момент потискання йому руки. Канадійське керівництво, певно, вирішило нарешті реабілітуватися за не досить інтенсивну співп-

рацю з Україною в останнє десятиліття. Очевидно, зробили свою справу пост помаранчевий синдром та прихід до влади Януковича. Утім, чимало українців, певно, і досі відчують особливі сентименти до Канади за те, що вона однією з перших визнала незалежність України 2 грудня 1991 року. Причому деякі канадці досі вважають за потрібне наголосити, що Польща випередила їх у визнанні лише через різницю у часі.

ЕКСПЕРТИ РЕЙТИНГУ:

1. **Боннер Брайан**, головний редактор, «Kyiv Post»
2. **Борзило Інна**, виконавчий директор, «Центр UA»
3. **Вайс Томас**, заступник голови Правління, Фонд Віктора Пінчука
4. **Возняк Тарас**, головний редактор, Журнал «І»
5. **Гашинські Єжи**, редактор міжнародного відділу, «Rzeczpospolita» (Варшава)
6. **Гетьманчук Альона**, директор, Інститут світової політики
7. **Гладкова Юлія**, менеджер міжнародних проєктів, Фонд Віктора Пінчука
8. **Гончар Михайло**, голова, Центр глобалістики «Стратегія ХХІ»
9. **Гуменюк Наталя**, журналіст, Громадське телебачення
10. **Єрмоленко Володимир**, директор європейських проєктів, Інтерньюз-Україна
11. **Жовніренко Павло**, голова Правління, Центр стратегічних досліджень
12. **Замятін Віктор**, експерт політико-правових програм, Центр Разумкова
13. **Захарова Олена**, директор Департаменту зовнішньої політики, МЦПД
14. **Карасьов Вадим**, директор, Інститут глобальних стратегій
15. **Каратницький Адріан**, старший науковий співробітник, Атлантична рада США (Вашингтон)
16. **Кулеба Дмитро**, Посол з особливих доручень МЗС України
17. **Коліушко Ігор**, голова Правління, Центр політико-правових реформ
18. **Конончук Войцех**, голова відділу дослідження України, Білорусії і Молдови, Центр східних досліджень (Варшава)
19. **Лазарева Алла**, кореспондент журналу «Український Тиждень» у Парижі
20. **Луценко Анатолій**, директор, GMT Group
21. **Макаричев Андрій**, професор, Університет Тарту
22. **Маринович Мирослав**, віце-ректор, Український католицький університет
23. **Мінаков Михайло**, президент, Фонд якісної політики
24. **Мирошниченко Василь**, партнер, CFC Consulting Company
25. **Михальнюк Тарас**, директор, Фонд «Open Ukraine»
26. **Мельник Олексій**, директор програм з питань зовнішньої політики та міжнародної безпеки, Центр Разумкова
27. **Октисюк Анатолій**, старший аналітик, МЦПД
28. **Палій Олександр**, політолог
29. **Пекло Ян**, директор, польсько-українська фундація PAUCI (Варшава)
30. **Підлуська Інна**, заступник виконавчого директора, Міжнародний фонд «Відродження»
31. **Портников Віталій**, журналіст, політичний аналітик
32. **Портнов Андрій**, редактор historians.in.ua, професор Університету Гумбольдта в Берліні
33. **Пушнова Тетяна**, генеральний продюсер, Ukraine Today (Краків)
34. **Рейхардт Адам**, головний редактор, «New Eastern Europe»
35. **Савін Кирило**, директор, Представництва Гайнріха Бьоля
36. **Сидоренко Сергій**, редактор, Європейська правда
37. **Солодкий Сергій**, перший заступник директора, Інститут світової політики
38. **Тороп Оксана**, кореспондент з міжнародних питань, «Інтерфакс-Україна»
39. **Тодоров Ігор**, професор, Ужгородський національний університет
40. **Трюхан Вадим**, експерт з європейської інтеграції, міжнародного та європейського права
41. **Філіпчук Василь**, голова Правління, МЦПД
42. **Фесенко Володимир**, голова Правління, Центр політичних досліджень «Пента»
43. **Шандра Аля**, головний редактор, Євромайдан-Прес
44. **Шептицькі Анджей**, експерт Інституту міжнародних відносин, Варшавський університет
45. **Шлінчак Віктор**, голова Правління, Інститут світової політики

Institute of World Policy
presents

TOP-10 UKRAINE'S PROMOTERS IN THE WORLD – 2014

Kyiv

2015

Top-10 Ukraine's Promoters in the World – 2014

The Institute of World Policy presents the seventh annual ranking of Top-10 Promoters of Ukraine. To certain extent, the rating of 2014, which is traditionally based on survey conducted among Ukrainian and foreign experts, is unique. Eight out of ten names present in this year's top ten, have appeared there for the first time; only two have remained in the list since the last rating: Dalia Grybauskaite and Carl Bildt. The regular winners of our rating — the Klitschko brothers, Aleksander Kwasniewski, Victor Pinchuk, and Stefan Fule were not included into this year's top ten, although the formal evaluation criteria remained unchanged:

- continuous involvement in the Ukraine-related issues on the international level;
- promotion of Ukraine from international rostrum: at international conferences, on the pages of the foreign press, etc;
- constant promotion of European integration of Ukraine.

However, due to the annexation of Crimea and Russia's war against Ukraine at Donbas, another informal criterion has emerged: public assertion of Ukraine's position on the international arena in the diplomatic, information and intellectual war initiated by Russia. This very criterion has become a decisive one in expert poll held traditionally in the form of assessment on a 1 to 10 point scale. According to the results of voting by 45 experts, the winner is the President of Lithuania Dalia Grybauskaite, who, perhaps, has been declaring her position in a most clear and loud way.

This year's rating is unique, as it does not include any representative of Poland, a traditional lobbyist of Ukraine, for the first time. Instead, it introduces

several representatives of the United States and, in particular, two senators — John McCain and Robert Menendez. In our opinion, presence of the German Federal Chancellor Angela Merkel in the rating is also understandable. Quite surprising, on the other hand, is the debut of the Prime Minister of Canada Stephen Harper.

Symptomatically, the only citizen of Ukraine in the rating is the President Petro Poroshenko. Interestingly, the majority of voices in his favor came from the foreign experts interviewed by the IWP. Also, for the first time, our rating features George Soros and Timothy Snyder who has been setting the pace in the confrontation with Russia on the international intellectual front.

It is important to note that virtually all the winners of this year's rating are not rewarded for advocating and promoting the interests of Ukraine. That is why we call them promoters of Ukraine, not lobbyists in the English version of the rating. In Ukrainian version, we could logically refer to them as to the "free lobbyists" of Ukraine. Fortunately, the list of international Ukrainophiles consistently advocating Ukraine's interests and rightful place among the European community is not limited by this list of ten winners; in general, the experts named 93 persons, who should be undoubtedly included into the Ukraine's "International Hundred."

It is also important to note that our rating is based on appraising the specific individuals. It is likely that if we allowed voting not only for certain persons, the winner would be the conscious Ukrainian sacrificing his or her well-being, comfort and even life in order to do everything possible to break the world's perception of Ukraine as "a small Russia" and win the leading part in determining the country's future for Ukrainian people.

1

Dalia Grybauskaite,
the President of Lithuania

275 points

2

Carl Bildt,
*the Minister of Foreign Affairs of Sweden
(2006-2014), a member of the Supervisory
Board of the Institute of World Policy*

255 points

3

John McCain,
*the U.S. Senator,
Republican Party presidential
candidate in 2008*

216 points

4

Timothy Snyder,
the Professor of History at Yale University

165 points

5

Petro Poroshenko,
the President of Ukraine

157 points

6

Angela Merkel,
the Federal Chancellor of Germany

154 points

7

George Soros,
*the founder of the Open Society Foundation,
international philanthropist*

150 points

8

Joseph Biden,
Vice President of the US

129 points

9

Robert Menendez,
*the US Senator,
member of the Democratic Party*

123 points

10

Stephen Harper,
the Prime Minister of Canada

107 points

1

Dalia Grybauskaite,
the President of Lithuania

275 points

While the Euromaidan has become a symbol of the Ukrainians' fight for their dignity within their country, Dalia Grybauskaite has become a symbol of advocating their dignity on the international level. There is a huge difference between the global community cutting down Russia to its size and tiny Lithuania doing the same. Thanks to Ms. Grybauskaite, Lithuania showed that the dependence on Russian gas is not a geopolitical sentence; neither are the established trading relations with Russia, despite the fact that according to some estimates, Lithuania shall be considered the most affected per capita by the anti-Russian sanctions among all members of the EU. Dalia Grybauskaite is a symbiosis of a European politician and so-called "strong hand;" a very attractive symbiosis in Ukrainians' view. Surprisingly, her statements always correspond with what the Ukrainians expect to hear. The EU sanctions? Important, but late and inadequate. Military and technical assistance? Lithuania is ready to provide it. Russian air force flying around the Baltic states? This is a demonstration of stupidity, not power. The meeting with Putin? There is nothing to talk with him about, until Russia changes its policy, as currently they behave like terrorists.

2

Carl Bildt,
the Minister of Foreign Affairs of Sweden (2006-2014), a member of the Supervisory Board of the Institute of World Policy

255 points

It is not the first appearance of Carl Bildt in the Top-10 of Ukraine's promoters rating; the experts had been appreciating his efforts in supporting Ukraine for a long time. However, he never reached as high as this year's second place. Eight years of Bildt's leadership in the Swedish Foreign Office were marked by dramatic increase of Stockholm's attention to Ukrainian issues. To large extent, the shift in Swedish elite's priorities towards Ukraine could be explained primarily by Mr. Bildt's personal influence and his personal concern in supporting official Kyiv. Due to his efforts, Sweden is considered one of the three traditional allies of Ukraine, alongside with Poland and Lithuania. Bildt is a vivid personality, quite frank for a diplomat, what could be explained by his political background. Besides, Bildt is a real star of digital diplomacy; he was the one who sent the first high-level email to the US President Bill Clinton, and later he had become the most popular minister on Twitter. His tweets on Ukraine containing only 140 symbols had broader public resonance than the longest "deeply concerned" statements on behalf of the whole European Union. Although Mr. Bildt had

left the government last year, Ukraine will remain in his sight, this time due to the Institute of World Policy; in December 2014 the former minister has become a member of Supervisory Board of our research center.

3

John McCain,

*the U.S. Senator,
Republican Party presidential
candidate in 2008*

216 points

The Euromaidan events have become the second wind for the US Senator John McCain's struggle for freedom and democracy in the region. After Saakashvili's removal from power in Georgia and Yanukovych's ascension to power in Ukraine, McCain has noticeably lost his drive and interest in the region. However, McCain's fatigue and frustration about Kyiv's policy could be traced in his conversations with the IWP experts much earlier, during the last years of Yushchenko's presidency, when the conflicts between the President and the Prime Minister have become chronic and devalued all Washington's hopes for success of the post-Orange "young democracy." Still, it is clear that during the years of frustration McCain had accumulated energy for his triumphant return to the affairs of the region; the third place in our rating vividly illustrates that fact. Taking into account the indistinct position of the White House Democratic administration, John McCain embodies the role model of the US's attitude towards Ukraine, unconditional towards any talks with Putin. It does not matter that John McCain's level of responsibility is much lower than that of Barack Obama. Moreover, it does not matter that the Senator's certain actions (e.g. his speech on the Euromaidan) might be questionable in terms of the most effective ways of supporting Ukraine, taking into account the fact of demonization of the USA in the context of Ukrainian conflict in many countries all over the world. In addition to visits, statements and lobbying the relevant legislation in the US Congress, McCain is known for quite witty and extremely popular reflections on certain Russia's decisions. Think, for instance, of his tweet on his regrets about lost opportunity to spend his vacation in Siberia due to his status of persona non grata in Russia, or of his reference to Russia as a gas station masquerading as a country. The personality of John McCain had major impact on development of the stereotype that only the Republicans are capable of defending Ukraine's interests and punishing Russia. However, the very presence of the Democrat Senator Robert Menendez in our rating demonstrates the inadequacy of that approach.

4

Timothy Snyder,
*the Professor of History
at Yale University*

165 points

The appearance of the Yale University Professor and famous historian Timothy Snyder in the top five of our rating is a pleasant surprise. Only a year ago, Professor Snyder, the author of several works on Ukrainian history, was mainly known within a narrow circle of historians and fans of historical literature. Meanwhile, his books and lectures were the major source of knowledge on Ukraine and Ukrainian history for lots of people in the West. With his outstanding narrator gift, Professor Snyder had helped the Western public to discover the “new Ukraine,” a great country with a long and tragic history. In his view, Ukrainian history is an integral part of European one and Ukrainians are a typical European nation. His latest book, *Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin*, mainly devoted to Ukraine, has become a bestseller and has been translated into 12 languages. Many foreign ministers and politicians have referred to this book when reflecting on certain processes in Ukrainian history during their conversations with the IWP experts.

The events of 2014 have displayed that Professor Snyder views Ukraine not only as a subject of his academic interests. He was among the first Western intellectuals who started an active campaign in support of Ukraine. Having deep knowledge of Ukraine’s internal affairs, Snyder has published a number of articles in *New York Times*, following the Russian annexation of Crimea, revealing the Russian propaganda and urging the world to unite in order to protect democratic Ukraine. Later in May, Professor Snyder proceeded to action and initiated a large-scale conference “Ukraine: Thinking Together” in Kyiv attended by more than 30 major intellectuals from Ukraine, Russia, the USA, France, Germany, Poland and other countries. That ambitious summit held amid the threat of a full-scale Russian aggression proved the existence of a strong intellectual coalition ready to support the Ukrainians in their struggle for independence and European future. Professor Snyder remains an established voice of Ukraine in the West and does not let the Western observers forget about Ukrainian people as a powerful agent in this geopolitical confrontation. Moreover, he was the first to make it clear that today’s war is not only for survival of Ukraine, but also for survival of the European Union; and it is quite unfortunate, that it is still not recognized widely in the EU itself.

5

Petro Poroshenko,
the President of Ukraine

157 points

In 2014 Ukraine has been determining the global agenda. Logically, the President has been in the focus of the world's attention. The presence of the President in the rating, even if his place is near its "equator," shows that the observers estimate Poroshenko's efforts highly enough, as Ukrainian politicians had rarely made their way to the previous promoters ratings. It is important, however, to note that the President received the highest scores mainly from the foreign experts. The Western observers seem to be more impressed with Poroshenko's rational and calm approach, than Ukrainians, who seek resolve and sometimes even radicalism. It is obvious that the President feels quite comfortable in the field of foreign policy; seems that of all the government positions that he had previously held, the chair of the Foreign Minister suited him the most. The informed sources confirm that this is the reason why the President is accumulating all activities related to the foreign policy within his administration, reducing the role of the Foreign Ministry to information support of the President and the informal curator of the "Minsk peace" process. Off the record, the President likes to emphasize his relations with the most influential foreign leaders; for instance, he refers to the German Chancellor in a friendly manner, as to just "Angela." He willingly basks in the glory receiving attention of global establishment and speaking from the world's most influential rostrums, as it was during his speech at the US Congress (it should be noted that the Americans are really very selective in allowing the foreigners to speak at their legislative house). Even the Russian leaders display their ironical and theatrical sympathy to Poroshenko in their statements, which is clearly the Kremlin's deliberate disservice towards the President of Ukraine. The President really has a decent knowledge of the international relations, perhaps the best among all presidents of Ukraine; his English skills allow him to communicate freely with the colleagues from other countries. Fair intuition, ability to adapt to the situation and negotiate seem to have served him well consistently at the times when he earned his first million. However, this ambition to be loved everywhere might play a cruel joke with him, leading to some kind of "Gorbachev effect:" the former President of the USSR is still respected in the West, but despised in his homeland. Therefore, it is important for him not to focus on communication with global leaders at the expense of communication with his fellow citizens, especially in eastern Ukraine.

6

Angela Merkel,
the Federal Chancellor of Germany

154 points

Angela Merkel is one of the most controversial international figures Ukraine. The stereotype of Merkel as a representative of Putin's interests in Europe has taken its hold not only in Ukraine's public opinion, but also among the experts and politicians. Subsequently, the latter are still reluctant to admit that after the annexation of Crimea and destabilization of the situation in Donbas, Ukraine has to deal with completely different Merkel. The events around Ukraine became a catalyst for the German Chancellor's discontent and frustration regarding the Russian government's internal and external policies. The very fact of Merkel's inclusion into the top 10 of our rating illustrates the reassessment of her role in the Ukrainian crisis. However, this reassessment has only started, which is the reason why Merkel is only sixth. After all, virtually no other European leader worked that hard in order to bring the EU's sanctions against Russia into action. Furthermore, virtually no one could do that much to maintain those sanctions after March 2015, when the EU leaders should decide their fate. Moreover, virtually none of our international partners is able to inflict a harder strike against Putin than Germany and Angela Merkel in person. Finally, we should admit that there is no other European leader capable of convincing Ukrainian President and Prime Minister that their unanimity and immediate reforms are vital. Despite all the speculations on Germany's willingness to deal with Russia behind Ukraine's back and painfully insulting "Frau von Ribbentrop" reference, improperly widespread six months before by the Ukrainians who focused mainly on the Chancellor's statements, often detached from the context or mistranslated, Merkel had made it clear that she was not going to bargain with Russia. During her visit to Australia, she admitted that the world should prepare for a protracted conflict. While it sounds pessimistic in terms of rapid and sustainable peace, it is still optimistic in the light of the fact that any geopolitical bargain behind Ukraine's back in modern Molotov-Ribbentrop style is impossible.

7

George Soros,
the founder of the Open Society
Foundation, international philanthropist

150 points

George Soros has been standing for Ukraine for a long time; still, it is his first appearance in our rating. That could be explained by the fact that our rating has been published for only seven years, while the famous philanthropist's activities aimed at supporting our country has occurred in the turbulent 1990s. Without a doubt, Mr. Soros would have been our promoters rating's perennial leader, if it had existed twenty years before. He started supporting Ukrainian civil society in times when that term was still unknown in Ukraine, in distant 1989, when he had established the International Renaissance Foundation, one of the most active organizations nowadays. In his 84, his energy is envied by his youngest counterparts. During the last year, Mr. Soros visited Ukraine four times. His last voyage has lasted almost a week – the philanthropist has admitted that he had never stayed that long in any country hosting his foundation offices. Only few foreigners believed that Ukraine would remain a sustainable project for a long time in the early 1990s. George Soros not only believed in that, but also did his best for the success of new, European Ukraine. In the mid-1990s he explained his efforts by the statement, which became popular at that time: "I understood the importance of independent and democratic Ukraine. With thriving Ukraine, imperialist Russia is impossible." Two decades later, this phrase sounds even more urgent. And now Ukraine's famous friend stresses out that "Russia "defies Europe" with its actions in Ukraine." His article "Wake up, Europe," published by the world's prominent media, claims to be the starting point of a new era in relations between Ukraine and the EU, provided that the EU has enough figures of this rating participants' level eager to listen to George Soros.

8

Joseph Biden,
Vice President of the US

129 points

During this year, the Vice President of the United States has been serving as a messenger between Washington and Kyiv, actually taking over the key communications with the Ukrainian government. This year, Biden has visited Ukraine three times, despite the fact that transatlantic flight is not the most pleasant activity for him. In addition, he had numerous telephone negotiations with Ukrainian leaders. His first visit has occurred in April, when many observers questioned the legitimacy of the post-revolutionary government in the light of the absence of the president, and Biden's visit could be perceived as both legitimization of new authorities and a preventive warning that

the reforms had to be started immediately despite the war. Next time Ukrainians have seen Biden in the government box of the Verkhovna Rada during the inauguration of Petro Poroshenko. Biden's involvement into the resolution of Ukraine-Russia conflict did not only have a symbolic meaning. His negotiation skills, which have consistently saved the White House in talks with the Congress, and his classic elective politician's ability to establish contact with the people, have made the Vice President Barack Obama's "crisis manager". In Kyiv, the Vice President had to set the records straight in the US-Ukraine relations and dispel certain excessive expectations concerning the US's aid, especially the military and technical assistance and obtaining the status of the non-NATO ally of the United States. During last year, Ukrainians were more dissatisfied than satisfied with Obama Administration's position carefully avoiding such terms as "aggression" or "invasion," and Joe Biden's delicate approach has played a significant role in smoothing the differences between Kyiv and Washington. 2015 will be extremely important for Joe Biden, who admitted recently that he could not rule out the possibility to compete with Hillary Clinton for the Democratic Party's nomination in the 2016 presidential elections. In that scenario, the competition between the two politicians will definitely reach the international level, and Ukrainian factor might become a decent bonus at certain point.

9

Robert Menendez,
the US Senator,
member of the Democratic Party

123 points

Senator Menendez is new not only to our list, but also to Ukrainian public discourse. As a Chairman of the Senate Committee on Foreign Affairs, Robert Menendez had to take on Ukrainian issues seriously at the beginning of 2014. In fact, his acquaintance with Ukraine started from a blank sheet, as New Jersey Senator had no previous experience of working with that region. Perhaps, it was this unbiasedness that helped him understand the situation rapidly and accurately. We should also note the significant role of Ukrainian community in New Jersey in this process, as the Senator had numerous meetings with its representatives. Having finally arrived in Kyiv, the Democratic Senator displayed tangibly stronger rhetoric compared to the White House's statements. Menendez urged to strengthen the sanctions against Russia and to provide Ukraine with armaments; furthermore, he clearly named the Russia's actions in Ukraine as "invasion." His refusal to employ the White House's euphemisms

regarding the events in Ukraine has earned him respect in the camp of his political opponents, the Republicans; however, thanks to Menendez, the Democrats have elegantly reclaimed the Republicans' ace in the hole and deprived them of both monopoly to "punish" Russia and the status of Ukraine's truly strategic partners. Menendez's argument is really simple: if Russian aggression remains unpunished, what would deter other states from seizing their neighbors' territories? Menendez was the author of the Ukraine Freedom Support Act adopted on December 11, 2014 by the US Senate. Although Obama has finally signed the amended edition of the document (in particular, the provision on providing Ukraine with the non-NATO allied status has been removed), the adoption of the Ukraine Freedom Support Act was a real victory of the pro-Ukrainian lobby in the USA. Now the struggle for its implementation begins, and Senator Menendez's recent statements indicate that he intends to maintain the momentum.

10

Stephen Harper,
the Prime Minister of Canada

107 points

Perhaps, Stephen Harper would not support Ukraine that actively, if Canada did not have the world's largest Ukrainian community. Moreover, that community had slowly, but effectively forced official Ottawa to respect its interests as an important electoral factor. Therefore, for Harper, supporting Ukraine is a matter of not only foreign policy, but also the internal affairs. Nevertheless, the fact remains that Ottawa belongs to the vanguard of the states providing Ukrainians with extensive support. Canada was among the first states to suspend their cooperation with Russia in military field; moreover, Canada has been more decisive in implying sanctions against the Russian establishment for their aggression against Ukraine than the Americans and the Europeans; finally, the extent of Canadian aid for Ukraine is also exemplary. The frankness of Stephen Harper's communication with the Russian President might be rivaled only by the remarks of the American diplomat Victoria Nuland addressed to the EU; while shaking hands with Putin at G20 summit in Australia, Harper personally asked the Russian President to "get out of Ukraine." Perhaps, the government of Canada has decided to redeem themselves for insufficient cooperation with Ukraine for the last decade. Obviously, the latter could be explained by the so called "post-Orange syndrome" and Yanukovych's coming to power. However, many Ukrainians

still have special feelings towards Canada, since it has been among the first states to recognize Ukraine's independence on December 2, 1991. Moreover, some Canadians still stress out that Poland has outrun them only because of the time lag.

EXPERTS LIST:

1. **Bonner Brian**, Chief Editor, Kyiv Post
2. **Borzylo Inna**, Executive Director, Centre UA
3. **Fesenko Volodymyr**, Chairman of the Board, Center for Political Studies "Penta"
4. **Filipchuk Vasyl**, Chairman, International Centre for Policy Study
5. **Getmanchuk Alyona**, Director, Institute of World Policy
6. **Gonchar Mykhailo**, President, Centre for Global Studies "Strategy XXI"
7. **Gumenyuk Nataliya**, Foreign News Correspondent, Hromadske TV
8. **Haszczyński Jerzy**, Editor-in-Chief, Polish daily "Rzeczpospolita" (Warsaw)
9. **Hladkova Yulia**, International Projects Coordinator, Viktor Pinchuk Foundation
10. **Karasyov Vadym**, Director, Institute of Global Strategy
11. **Karatnycky Adrian**, Senior Fellow, Atlantic Council (Washington)
12. **Koliushko Ihor**, Head of the Board, Centre for Political and Legal Reforms
13. **Konończuk Wojciech**, Head of Department for Ukraine, Belarus and Moldova, Centre for Eastern Studies (Warsaw)
14. **Kuleba Dmytro**, Ambassador at Large of the MFA of Ukraine
15. **Lazareva Alla**, Correspondent, "Ukrainian Week" in Paris
16. **Lutsenko Anatoliy**, Director, GMT Group
17. **Makarychev Andrey**, Visiting Professor, University of Tartu (Tartu)
18. **Marynovych Myroslav**, Vice-Rector, Ukrainian Catholic University
19. **Melnyk Oleksiy**, Co-director, Foreign Relations and International Security Programmes, Razumkov Centre
20. **Minakov Mykhailo**, President, Foundation for the Good Politics
21. **Myroshnychenko Vasyl**, Partner, CFC Consulting Company
22. **Mykhalniuk Taras**, Director, Open Ukraine Foundation
23. **Oktysiuk Anatoliy**, Senior Analyst, International Centre for Policy Study
24. **Palii Oleksandr**, Political Expert
25. **Pidluska Inna**, Deputy Executive Director, International Renaissance Foundation
26. **Piekło Jan**, Director, PAUCI Foundation (Warsaw)
27. **Portnikov Vitaly**, Journalist, Political Analyst
28. **Portnov Andriy**, Professor, Humboldt-University of Berlin (Berlin)
29. **Pushnova Tetyana**, Executive Producer, Ukraine Today
30. **Reichardt Adam**, Editor-in-Chief, New Eastern Europe (Krakow)
31. **Savin Kyryl**, Director of the Regional Office in Ukraine, Heinrich-Böll Foundation
32. **Shandra Alya**, Managing Editor, Euromaidan Press
33. **Shlinchak Viktor**, Chair of the Board, Institute of World Politics
34. **Solodkyy Sergiy**, First Deputy Director, Institute of World Policy
35. **Sydorenko Sergiy**, Editor, Europeiska Pravda
36. **Szeptycki Andrzej**, Associate Professor, University of Warsaw (Warsaw)
37. **Todorov Ihor**, Professor, Uzhhorod National University
38. **Torop Oksana**, Correspondent on international issues, Interfax-Ukraine
39. **Triukhan Vadym**, Expert on EU integration and international law
40. **Weihe Thomas**, Deputy Head of the Board, Victor Pinchuk Foundation
41. **Voznyak Taras**, Editor, Journal «І»
42. **Yermolenko Volodymyr**, Director of EU-related Media Projects, Internews Ukraine
43. **Zakharova Olena**, Head of the Foreign Policy Department, International Centre for Policy Studies
44. **Zamyatin Viktor**, Leading Expert of Political and Legal Programmes, Razumkov centre
45. **Zhovnirenko Pavlo**, Chairman of the Board, Center for Strategic Studies